

Zeitschrift: Il glogn : calender dil pievel : annalas per historia, litteratura e cultura romontscha
Band: 12 (1938)
Artikel: 1938 ei in onn ordinari de 365 dis
Autor: [s.n.]
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-881204>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 04.04.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

1938

ei in onn ordinari de 365 dis

Dallas 4 stagiuns

La primavera entscheiva ils 21 de mars, allas 7.43 a. m. Entrada dil sulegl ell'enzenna digl anugl.

La stad entscheiva ils 22 de zercladur, allas 3.04 a. m. Entrada dil sulegl ell'enzenna dil giomber.

Igl atun entscheiva ils 23 de settember, allas 18.00 s. m. Entrada dil sulegl ell'enzenna della stadera.

Igl unviern entscheiva ils 22 de december, allas 13.13 a. m. Entrada dil sulegl ell'enzenna dil capricorn.

Las stgiradetgnas

Egl onn 1938 succedan duas stgiradetgnas della glina e duas dil sulegl.

I. stgiradetgna totala dil sulegl ils 29 de matg. Ella ei buca veseivla tier nus.

II. stgiradetgna parziala dil sulegl croda sils 21./22. de november ed ei tier nus buca veseivla.

I. stgiradetgna totala della glina ils 14 de matg. Ella ei buca veseivla tier nus.

II. stgiradetgna totala della glina ils 7/8 de november. Ella entscheiva ils 7. allas 22.45 e finescha ils 8 allas 0.07.

Abbreviazziuns per ils tetels dils sogns

p. = purschala; cc. = confessurs; u. = uestg; pp. = papa; a. = avat; c. = confessur; m. = marter; (a) mm. = marters; d. = doctur; ap. = apiestel; v. = vieua; e. = eremit

Las 12 enzennas dil firmament

anugl liun capricorn sitton bov fumitgasa
giomber pèschs scorpiun schumalins stadera um dell'aua
Glina nova Mesa carschen Glina pleina Mesa digren

Quatertempras

Mesiamna derdis e sonda suentar l'emprema dumengia de Cureisma, Tschuncheismas,
Alzada della ontga crusch e S. Lucia (13 de december).

Fiastas mobilas

Septuagesima, 13 de fevrer

Mesiamna della tschendra, 2 de mars

Pastgas, 17 d'avrel

Anzeinza, 26 de matg

Tschuncheismas, 5 de zercladur

Sontgilcrest, 27 de zercladur

I. dumengia d'advent, 27 de november

Schaner

Sentenzias e proverbis

da scolast Pl. Biscuolm

*Ei drova bia pallas per satrar la verdad.
— Enqualin tratga de sescaldar e vegn mo
fimentaüs. —*

Ord il diari d'in scolast de tshels onns.

Ediu da Dr G. Gadola, Cuera

Placi Antoni Bisquolm de Sumvitg, pli tard secasaus a Disla, Mustér, ei staus in scolast della scola veglia, che mereta l'attenziun dil Glogn, essend ch'el representa in'epoca vargada, mo era per motiv, ch'el ei staus in tipic representant ed in dils megliers scolasts della scola populara, ch'ei sortius ord la scola cantonala catolica de Mustér. — Nus publichein uonn sia biografia e perquei lessen nus per completar ed illustrar quella, edir el spazi de quest calendari ina partida intressantas notizias ord ses diaris. El ha dapi l'entschatta de siu operar sco scolast (1838) adina menau in diari. Deplorablamein ei buca tut pli avon maun; inton ei ju a piarder. Ord quei ch'ei aunc restau, edin nus il pli impurtont ed intressant, sco era notizias generalas, che san forsa esser dengrau per l'istoria dils davos 100 onns.

1. Diari di gl onn 1844. Surrein-Sumvitg.

Daniev. 1844. Oz hai jeu fatg il propiast de migliurar da cheu naven mia veta religiosa! Freidatsch! Ils affons astgan buc ira uonn per las casas a cattar bienmaun. Jeu hai giu stermentus liunguriala. Oz ha la vischnaunca fatg mazzar in pur ina vacca, temend ch'ella hagi il teranavos contagiüs. Mo ei ha allura semussau ch'ella veva nuot e la vischnaunca ha lu stuii pagar 20 fl. donn al pur. — 7. I. La vischnaunca ha concludiu de metter neu ina squetra ded 8 mauns. — 22. Sur Camenisch ha questa sera survegniu terriblas dulurs e stuii ir enta letg. — 28. Jeu hai vegliau e staus cun Sur Camenisch; buc jus a messa. — Ils 29, 30 e 31 buca fatg scola pervia della malsogna de Sur Camenisch. — Ils 11 II. Sur C. puspei fatg priedi. 14. II. Staus vi Surrein a pardanonza e saltau tochen la damaun dellas 3. 17. II. Staus vi Bubretsch a saltar. — 18. Sur Berther, Sumvitg, fatg priedi sur il saltar; el ha detg de bia, mo cun gronda creanza e senza vegnir nauschs. — Ils 25 (e suenter mintga dumengia! La redac!) Jus vi Surrein la sera e mussau de cantar; staus leu sur notg. — (Naven dils 17 de mars serepetan savens ils plaids): La sera staus tiella matta... (El scriva tier tgi e con ditg, mo adina cun ina scartira secreta, che mo el sa leger!) — Avrel ils 14. Fatg ils examens, naven da mesa las duas entochen las 5; stau bia

SCHANER

		Notizias	
1 S Daniev, Surt. d. Christ.			
2. Els han adorau El. Math. 2. 1-12			
2 D Num de Jesus, Macari			stgir
3 G Genoveva, purschala			e
4 M Titus u., Eufrosina			freid
5 M Tschimun confessor			
6 G Buania			
7 V Lucian m.			
8 S Severin			neiv
3. Ed El fuva obedeivels ad els. Luc. 2,42-52.			
9 D 1. s. B. Sontga Familia			
10 G Paul evangelist			neiv
11 M Teodosi, p. Hygin, m.			
12 M Arcadi martir			
13 G Veronica p.			
14 V Hilari uestg e doctur			
15 S Maurus, a., Paulus			stgir
4. Fagei quei ch'El vegn a dir a vus. Gion 2,1-11			
16 D 2. s. B. Marzial p. e m.			
17 G Antieni avat			
18 M Scantsch. d. s. Pieder a Roma			
19 M Marius martir			freid
20 G Bistgaun, Fabian			
21 V Menrad eremit e martir			
22 S Gudegn u. Vintschegn m.			
5. Segner, sche ti vul, pos ti medegar mei. Mat. 8,1-13			
23 D 3. s. B. Ramun			
24 G Timoteus			serein
25 M Conversiun de s. Paul			
26 M Polycarp uestg e martir			e
27 G Crisostomus u. e d.			
28 V Nesa, p. Carli il Grond			fer-
29 S Francestg de Sales			
6. Pertgei temeis, vus de pintga cardientscha. Mat. 8,1			
30 D 4. s. B. Martina p. e m.			daglia
31 G Pieder Nolasc, Marcella v.			

Fevrer

Buca¹ fai dal mal cul meini de survegnir bien. — Oraziun ei il ver trer flad della olma.

gliend! — (Naven ded ussa suonda dis en e dis ora la cuorta remarca): Arau. Matg, ils 5. Jus vi Surrein a messa: P. Baseli ha fatg priedi. La sera jus tiella ...; ils ménders ein vegni, han fatg canerunas ed il davos perfin stizzau nossa cazzola. — Zercladur ils 26 e 27, staus giu Castrisch e cumprau in'orgla pils de Surrein. — Fenadur, igl 1. Oz han ils mats compignau la spusa Lisa cun tutta honor ord vischnaunca: ella ha regalau 7 flurins persunter. Ils 7 de fen. La sera staus vi Rabiis tier Onna Maria Curdin, ch'ei spusa; jeu hai giu de trer en dad ella il spiendi de spusa; lu staus culla ... 11. La fiasta de s. Placi! Staus si Mustér. Jer ha la compagnia de mats (de Sumvitg? Redac.) compignau Monsignor tochen Mustér. El ha pontificau. Sur Regens ha fatg priedi sur la cardientscha, che seigi uss en grond prighel. Las 7 turnaus a casa. Ils 16 de fen. Oz ha Msgr. distribuü il s. sacrament della creisma; ju naven da mesa las 10 entochen las 12. Sundel vegnius envidaus en de gentar cugl uestg. Suentar gentar havein nus compignau el pli lunsch. — Ils 21 de fen. Fiasta della confraternitad dils Carmelits. Vi Rabiis cun processiun. La sera han ils mats de Rabiis bubiu vin. Suentar sundel jus cun M. vi Surrein. — Ils 26 de fen. Jus giu Castrisch per l'orgla de Surrein. Pluschignus. — Ils 27 de fen. Staus vi Surrein e mes ensemen l'orgla. — Ils 28 de fen. Dumengia, sunau per l'emprema gada las orglas vi Surrein. — Ils 15 de sett. Dumengia. Num de Maria; staus vi Trun a Messa; turnaus spert puspei enneu. (Lu serepetta savens la remarca): Staus vi Surrein e sunau las orglas. Ils 4 de nov. Entschiet la scola vi Surrein cun 30 affons. —

2. Singulas notizias ord autras scartiras, da 1845–1857.

1844 sin 45 veva el 3 classas cun 51 scolar a Surrein. Dasperas legin nus la notizia: „Teniu scola privata als mats duront la sera sco suonda...“ (Naven digl 1 de dec. 1846 entochen ils 19 de fevrer 1850). Surrein 1846. „Jeu hai drizzau en cheu ina scola de firaus. 25 scolars.“ Trun, 1854. „Ils 19 e 28 d'uost ein tuts mes scolars stai per puaunas e perquei buca fatg scola. — „Ils 10 de quest (uost 1855), ha il pres. de scola rev. Sur canoni legiu avon als scolars las reglas, co in affon ha de secuntener en scola.“ — Tujetsch, 1852. „Ils 10 de matg ei vegniu entschiet la scola de stad de 1852, e quei cun spir piofis.“ — „Ils 24 de fen. ei il rev. P. Decan Adalbert Baselia morts allas 5 della sera; el ei staus exponius en bar

FEVREER

Notizias

1 M Brida p., Ignazi u. e m.		fer-
2 M Nossadunna de cand.		
3 G Plasch uestg e martir		
4 V Andriu Corsini, uestg		da glia
5 S Gada martira		
7. Igl inimitg ha semnau zarclem denter la salin. Mt.13		
6 D 5. s. B. Titus		neiv
7 G Romuald confessor		
8 M Gion de Mata confessor		
9 M Balugna p. e. martira		
10 G Culastia purschala		
11 V Appar. de N. D. a Lourdes		
12 S Eulalia		e
8. Mei era vus en mia vegna. Mt. 20,1-16.		
13 D Septuages. Ramun		fer-
14 G Valentin martir		
15 M Faustin e Jovita mm.		
16 M Giuliana purschala		
17 G Martinian c., Fintan u.		aglia
18 V Simeon uestg e martir		
19 S Curdin, Florentin		
9. Il sem ei il plaid de Diu. Lc. 8, 4-15.		
20 D Sexages. Paula p.		plie-
21 G Eleonora purschala		
22 M Scantsch. d. s. Pieder ad Ant.		
23 M Pieder Damian		
24 G Modest confessor		
25 V Felix III papa		
26 S Alexander		
6. Jesus, Fegl de David, pren puccau de mei. Lc. 18		
27 D Quinquages. Teofil		vgia
28 G Roman avat		

Mars

*Plaidis ein buns, mo els ein buc il meglier.
— Dat l'aura sut da miez mars suenter
miezdi, sche dat ella entochen miez avrel.*
(1854 scriva el sut quella r. d. p.: Ei gl'ei daventau!)

en baselgia entochen ils 27; essend ch'ei savevan buca nua sutterar el. Finalmein han ei benediu per santeri allas 6 della damaun dils 27 il plaz quadrat de maun seniester avon baselgia gronda della claustra, sinaquei che leu daventi in santeri claustral; essend che sutterar en baselgia era scummandau tras lescha cantonala.. P. Adalbert ei igl emprem spiritual catolic, ch'ei buca vegnius sutteraus en baselgia.“

3. Breil 1857... Diurnal de scola.

1857, nov. ils 4. Oz ei la scola vegnida entschatta. Ils affons ein suenter messa meraviglia serendi en scola; il rev. Sur plev., sgr. Landrechter Alois e sgr. gerau Caduff, sco commembers de scola ein compari e stai presents.— Suenter haver controllau ils affons essan nus tuts i a messa gronda e quella cantau. Remarca 1. Ils affons ein cheu generalmein vivs e frestgs, gagliards e sfarfatgs — ei para denton ch'els hagièn ualti buns talents. Remarca 2. Ils affons han cheu generalmein la menda, ch'els rian ora e tgisan l'in l'auter. Era han els per agen la disa, de tut quei ch'els plaidan en scola denter els, tschintschar ded ault, e vid il sdisar naven quei hai jeu stuiu e stoi aunc duvrrar tutta detschartadad... Remarca 3. Ei para che la frequenza de scola seigi stada ils onns vargai fetg muncusa. A mi eis ei vegniu cummandau en quei grau ded esser exacts e stregns. — Nov. ils 10. Igl augsegner ei staus en scola ed ha dau ferm cammond de notificar en scret las absenzas dils scolars agl emprem gerau per trer en ils castitgs. Dec. ils 6. Sigr. gerau Livers ha turnau a mi il rodel pigl incassamen dellas absenzas dils scolars culla remarca, ch'el tilli buc en! — Dec. ils 13. Luis Derungs e Mathiu Muoth (bab de nies prenci-poet Giacun Hasper Muoth! La red.) han dumandau mei davart lur dus buozs, igl emprem era cuntents cun il quintar dil siu, l'auter aber buca cul leger. NB. La commissiun de scola ei stada seredunada sin quei di e sundel era vegnius laschus leutier. La com. de scola sgr. Mistral Caduff e sgr. gerau Franzestg Derungs, ha fatg ils 24 de q. l'inspeziun pella emprema gada alla scola; els ein stai prudents ed arisguard las absenzas stregns. — Daniev 1858. Il di de Daniev ei a Breil in viv e legher di. — Il cattar bienmaun ei cheu generals. Ils mats van tuts ed ils umens era ad agurar la fiasta igl emprem agl augsegner ed er al Sur caplon. Ils cuosts ein buca gronds — ei vegn generalmein buiu pauc vinars e magliau petta cun péra. N B. Oz er ei ina

MARS

1 M Eudoxia purschala		
2 M Mesiamna della tschendra		
3 G Cunigunda imperatura		
4 V Casimir confessor		
5 S Gion Gius. della crusch		plie-
11. Las tentaziuns de Jesus. Mt. 4.		
6 D 1. d. C. Fridolin		
7 G Tumasch d'Aquin c.		vgia
8 M Gion de Diu		
9 M Franzisca vieua		
10 G 40 martirs de Sebaste		
11 V Rosina purschala		
12 S Gregori il grond, papa		clar
12. Sia fatscha ha tarlischau sco il sulegl. Mt. 17,-1.95		
13 D 2. d. C. Eufrasia		e
14 G Matilda purschala		
15 M Zacharias, Clemens		
16 M Heribert confessor		
17 G Patrici uestg,		
18 V Ciril de Jerusalem u.,		
19 S Sogn Giusep		freid
13. Quel ch'ei buca cun mei, ei encunter mei. Lc. 11		
20 D 3. d. C. Giohen		neiv
21 G Benedetg avat		
22 M Nicolaus de Flia c.		
23 M Victorian martir		
24 G Gabriel arzaunghel		
25 V Annunziaziun d. Maria		
26 S Emanuel martir		e
14. Tgei fas ti ord tetez? G. 8,46-59.		
27 D Laetare Gion Damascen		
28 G Augusta purschala		freid
29 M Eustasius martir		
30 M Quirin martir		
31 G Balbina purschala		

Notizias

Avrel

*Perfin la buontad schendra savens la mum-
ma dil disuorden. — In iev marsch lavagia
l'entira bugliarsa.*

bun'aura de maniera, ch'ei luava la neiv sin via e mava stellas. Cheu da maun dretg er ei nuot neiv, auter ch'en las umbrivas. Buania. Gronda fiasta! Nov buozs representan ils treis Sabis e lur suite e quei la sera. — Ils 8 de schaner. Inspector Pl. Condrau ha inspectau la scola. — Ils 22 de schaner. Sgr. Alois Latour e gerau G. Pl. Derungs han oz naven dallas diesch e mesa entochen mesa las dudisch visitau nossa scola. Els han fatg beinqual remarca, cunzun davart la calligrafia. — Oz han 22 affons seschau prender si ella societad della s. Affonza. Turzigau G. G. Stivet ils 26 de schaner, per dar encunter, cun translocar. Ils 23 de fevrer ha il scolar Gius. Ant. Camichel videntau ed jeu hai schenghegiau ad el ina frida, buca greva, ch'el ha survegniu blèd e tremblau. Jeu mez sun staus mal. Ils 28 de fev. ha giu liug la Ila. conferenza a Sumvitg, essan stai 12 scolasts. Tractau en scola il lautar, suenter ina paralela dil II. cud. de A B C e plidau sur dils cudischs paritetics de scola; ei ha cuzzau entochen las 5 s. m. d. — Ils 29 de fev. Sgr. Landr. Alois e sgr. G. Pl. Derungs ein stai en scola per trer en ils raps de castitgs. — Ils 13, 14, 15, han giu liug las 40 uras... gronda devoziun e participaziun. — Ils 16 staus a Mustér tiegl cussegl della conferenza pervia dils cudischs paritetics. — Ils 24 de fev. Conferrenza a Sumvitg, la tiarza de Sutsassiala: La scola tudestga. Bia dressur, mo era enqual bien exerceci! L'emprema jamna de mars hai jeu stuiu castigiar beinqual scolar. — Ils 12 de mars han ils de Breil fatg giu lur bov grond. — Mars ils 22 han treis comm. de scola visitau per la quarta gada la scola. Ils 10 d'avrel 1858 essan nus (el e sia dunna) serendi da Breil a Disla. — Ils 20 d'avrel ei Str. Giachen Fid. Genelin morts allas 9 dil di; el ei l'emprema bara, ch'ei purtada per la via nova si. — Ils 13 de avrel las nozzas de Giachen Fidel: e quei ei stau l'emprema nozza per la via nova si. — 11 d'avrel. Uonn.ei stau ina snueivla scarcezia de fein ed in general far daischa a Disla pils s. h. tiers gronds. Las rogaziuns, ils 10, 11, 12 ein stadas tut de neiv e smac. Emprem nov. 1858, entschatta della scola a Breil. Prezis sco onn vargau cun 41 affon. Stai presents e compari dals comm. de scola ein: igl augsegner, sgr. Colonel Balletta e gerau G. Pl. Derungs. — Nov. 21. La dumengia ei la comm. de scola seradunada e concludiu d'introducir: 1) Cudisch de quen de Reinhard; 2) Ortografia speculativa. — Nov. ils 27, ha sgr. Landr. Alois visitau nossa scola. Ei seigi fatg progress ella caligrafia. — Ils 24. de nov. eis ei vegniu remarcau, che jeu seigi memia maltschecs culs affons de scola, e quei tras igl

AVREIL

1 V Hugo uestg		freid	Notizias
2 S Francestg de Paula			
15. La pasch seigi cun vus. G. 20,19-31.			
3 D d. Passiun Richard u.		bi	
4 G Ambrosi, Isidor uestg			
5 M Vincenz Ferreri, Irena		plie-	
6 M Sixtus pp., Celestin pp.		vgia	
7 G Hermann confessur			
8 V Amantius uestg			
9 S Maria Cleofa p.		bi	
16. Jeu sun il bien pastur. G. 10,11-16.			
10 D de Palmas,		e	
11 G Leo il grond papa			
12 M Julius II papa			
13 M Hermengild		caul	
14 G Tiburzius martir			
15 V Venderdis-sogn			
16 S Patern uestg		plie-	
17. In cuort temps e vus vegnis a ver mei. G. 16,16-2.2			
17 D Pastgas, Anicet			
18 G Pastgas, Clara p.			
19 M Leo IX papa		vgia	
20 M Teodora martira			
21 G Anselm confessur			
22 V Soter e Cajus pp.			
23 S Gieri martir		varia-	
18. Jeu mon tier quel che ha termess mei. G. 16,5-1.5			
24 D Dumengi' alva, Fidel			
25 G Marc evangelist			
26 M Cletus e Marcellin pp.		bel	
27 M Sita porschala			
28 G Paul della crusch, Vital		freid	
29 V Pieder de Verona uestg			
30 S Catrina de Siena porschala			

Matg

*Mo nu' che stat „sinceradad“.
E vegn schenghiau „fidonza“;
Cun quella la „fideivladad“
En „sontga demanonza“:
Leu mai l' a m u r svanescha
Dal cor, nu ch'ell' avdescha.*

augsegner, per caschun ch'jeu vevel turzegiau N. N. (Rem. red. Nus indichein buca ils numms dellas persunas criticadas, deno leu nua ch'ei tucca negin pli dils vegnendsuenters!) Nov. ils 24 ha sgr. inspectur Condrau visitau nossas scolas. — Fevrer 1859. Oz ei N. N. vegnius tier mei e reclamau, che jeu duevi buca curreger siu cut, fauls fegl N. N. cun tals plaids. Jeu vevel giu curregiu el pervia de manzegnass e zuar beinmeritau, o tempus o mores! O, geniturs pervers! E gest quei bab ha pretendiu: Ch' ils geniturs hagian negina obligaziun pli d' instruir ed educar lur affons, aschigleiti che quels crodien alla scola . . . Tgei stupenta pedagogica e consequenza! — Ils 8 de mars han ei a Breil tratg ora loteria in s. h. cavagl e curdaus a sgr. Landr. Caspar Latour. — Mars ils ?. Oz eis ei vegniu legiu ord il cudisch dils mussaments spirituals, igl 8avel mussament, davart in compogn liber, ed jeu hai francamein saviu seperschuader, ch' ils scolars gronds eran gia fetg carnals. N B. Quei mussament duess buca vegnir legius culs affons! — Mars ils 7. Stau oz conferenza generala a Sumvitg; stau 15 scolasts e tractau sul regulativ niev de scola; e survegniu ina buna marena. — Mars 22. Igl inspectur ha fatg l'inspeziun. Ils scolars ein marschs, corrupts, lischai, en lur secuntener maltschecs e prepotents. — Mars, ils 30, 1859. Sin quei di han Giacun Hasper Muoth e Gion Stivet dau nauschas e loschas rispostas. — Avrel, ils 9. Sonda stau il davos di de scola. La davosa jamna ei stau scola de pauc valsenn, marsch e malfrequentau. La davosa jamna ei per ordinari adina de far pauc, cunzun cura ch'ei fa bial'aura d'avrel. —

4. Diari per la scola d'Andiast 1867/68

Ils 21 d'october. Entschiet la scola cun 37 affons, 28 buobas e 9 buobs. Igl εμπрем di ei cheu tier l'avertura stai presents Sur Alig e scarvon Gieri Spescha. — December. Scarvon Gieri ha en scola zensurau ils scolars, pervia dil buca vuler purtar lenna. 1868, schaner ils 4. Avon miezdi ei la scola vegnida visitada dal Sur plevon, pres. R. C. Wekherr, Str. R. Spescha, scarvon Gieri Spescha e da Crest Jos. Spescha. — Schaner, ils 29. Sogn Bis-tgaun, suenter miezdi ei e sa buca vegnir teniu scola; ei vegn cheu sin quei di mesirau ils s. h. bos, e duvrau la stiva de scola. — Ils 25 de fevrer, la davosa dumengia de scheiver sundel jeu jus naven d'Andiast a Breil tier

MATG

19. Jeu sun in bien pastur. Gion 10,11-16.

1 D	2. s. P. Giachen e Flepp		ruh
2 G	Atanasi uestg		
3 M	Anflada della s. Crusch		bi
4 M	Mengia vieua		
5 G	Pius V papa		
6 V	Gion avon Porta Latina		
7 S	Stanislaus		caul

Notizias

20. In cuort temps e vus vegnis a ver mei. G. 16,16-22.

8 D	3. s. P. Sol. d. S. Giusep		
9 G	Gregor d. Nazian, Beat		
10 M	Antonin uestg		urezi
11 M	Illuminatus uestg		
12 G	Pancraz m., Dionis		
13 V	Servaz martir		
14 S	Bonifaz martir		

21. Jeu mon tier quel che ha tarmess mei. G. 16,5-15

15 D	4. s. P. Sofia p.		freid
16 G	Gion Nepomuc m.		
17 M	Ubaldu uestg, Bruno		
18 M	Venanzi martir		e
19 G	Pieder e Celestin pp.		
20 V	Bernardin confessur		plie-
21 S	Felix confessur		

22. Rughei e vus vegnis a retscheiver. G. 16,23-30

22 D	5. s. P. Giulia p.		vgia
23 G	Desideri uestg e marter		
24 M	Giuanna purschala		
25 M	Urban papa e martir		
26 G	Anzeinza Flepp Neri		
27 V	Beda doctur		sche-
28 S	Guglielm avat		

23. Per che vus prendeies buca scandal. G. 15,16,

29 D	6. s. P. Maximilian u.		lada
30 G	Ferdinand		
31 M	Petronilla purschala		

Zercladur

La tiara ei adina stada e vegn adina ad esser: conservativa. — Esser pur ei buc in mistregn, gliez ei ina clamada.

las 40 uras; la sera glendisdis-scheiver visitau a Sumvitg mia mumma malsauna. — Per s. Mathiu, ils 25 de matg, ei mia mumma morta. — Ils 27 satrau la mumma, ils 28 messas dil tierz; ils 29 teniu vesamein scola. —

Ils 12 de mars 1868. Conferenza finala a Glion: Stai presents ein 24 scolasts e 5 plevons. Referat: Ils cudischs novs d'Eberhard e Camenisch ed ils veders de Scherr. Quels d'Eberhard vegnan giavischai e ludai. Ei vegn concludiu sin Dumengia de Palmas u Gliendisdis-Pastgas la fiasta d'affons a Castrisch. Destinau las canzuns e fatg giu de prender in otgavel tschepli vin per affon sil plaz. Canzun de partenza: Leb wohl, wir sehen uns wieder: Oratur: Scol. Bühler; oratur festiv: Scolast dil liug. — 26 de mars. Scarvon Gieri Spescha ha fatg oz ina cuorta viseta en scola; el ha mirau atras las composiziuns dellas classas e staus cuntents; el ha dau ina pintga admoniziun ed jus cun prescha.

5. Diäri per la scola de Schlans 1868/69.

Entschiet la scola a Schlans ils 21 d'october cun 25 affons, 15 buozs e 10 buobas . . . Stai presents tiell'avertura ein: Segner P. Adalgott ed ils treis commissionai de scola, treis Pfisters. Ei era mesiamna. — 11 nov. S. Martin sera vegn ei tagliau pustretsch en casa de scola. — Ils 11 ed ils 12. Sundel cun lubientscha staus a s. Martin ed alla fiera de s. Martin. — Ils 21 de nov. Conferenza generala a Mustér; jeu sun staus tier quella e turnaus quei di la sera a mesa las diesch a Schlans. Referat: Co sa il scolast impunder sil character dil pievel entras ils affons? Referent: scolast Fidel Deplazes. Aviert la conferenza ha sgr. inspectur Th. Huonder. Siu tema principal ein stai ils plaids de Dupanloup: Aschiditg, che l'instrucziun vegn dada, duei la societad buca sedesperar! — Il referent muossa si ed emprova siu tema en suondontas partiziuns: 1) Ils plaids ed exempels; 2) La religiun duei vivacitar ils scolars ed il scolast; 3) Il scolast duei haver in verdeivel e clar character; 4) Il scolast possedi las necessarias enconuschientschas; 5) Il dun de comunicar ei necessaris, plaids cuorts e clars, sempels; 6) Activitad ei per scadin scolast il meglier attestat, p. ex. planticultura, geometria practica; agents ei meins cussegleivel. 7) Exteriura demananza duei esser plascheivla ed emperneivla. Humilitonza. Entras la humilitonza tegn il scolast il dretg compass. Discussiun: S'occupar la sera pli bia cul cant ecclesiastic. Docir

ZERCLADUR

1 M Antimus uestg		plie-	Notizias
2 M Blandina purschala		vgia	
3 G Clotilda regina			
4 V Walter		ruh	
24. Mia pasch dun jeu a vus. G. 14,23-30.			
5 D Tschuncheïsmas			varia-
6 G Tschuncheïsmas		e	
7 M Robert avat			
8 M Medard			
9 G Primus, Felician mm.			
10 V Margreta regina			
11 S Barnaba apiestel			
25. Instrui tuts pievels e battegei els. Mt 28,17-20.			
12 D Ssma. Trinitad		bel	frestg
13 G Antoni de Padua			
14 M Baseli uestg			
15 M Modest			
16 G Sontgilcrest			
17 V Rainer c., Gundolf			
18 S Marcus e Marcel			
26. Hagies mei perstgisau. Lc. 14,16-24.			
19 D 2. s. T. Giuliana		e	plie-
20 G Silverius p. e m.			
21 M Alois de Gonzaga			
22 M Paulin uestg		bi	
23 G Edeltrud, 10 000 cavaliers			
24 V Gion Battesta martir			
25 S Prosper, u. Guglielm a.			
27. Jeu hai anflau mia nuorsa. Lc. 15,1-10.			
26 D 3. s. T. Gion e Paul		vgia	freid
27 G Ladislaus			
28 M Leo II papa			
29 M Pieder e Paul			
30 G Commemoraziun de s. Paul			

Fenadur

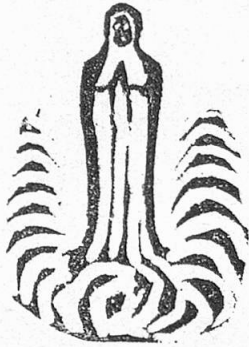
*Il carstgaun sto adina gudignar en profunditad quei ch' el piarda en surfatscha. —
Va entuorn adina mo cun de quels, ch' ein megliers che ti.*

pli bia la historia naturala e raschunar pli bia de caussas publicas, sco per ex. bunas vias, puns, baghetgs publics. Il scolast duei influenzer sil character stabel. Il character ei la conformitad ed harmonia denter il patratg ed igl operar. Il character vegn formaus entras fortificar la veglia . . . abnege semetipsum! Ils 27 de nov. Sgr. inspectur Th. Huonder ha visitau ed empau inspiziau nossa scola; denton mo el lungatg: leger e far composiziuns tras tuttas classas. Presents ina urialletta igl augsegner e Lud. Pfister, commember de scola. — Ils 29 de nov. Ina dumengia entaupel jeu il meister . . . bab de Margr. Catr. Gieriet, vieu, e quel recammonda zun instantamein quei siu affon a mi e di: Ella ha buca mumma e seprendei en per ella, dei bunas admoniziuns e teni ella en disciplina. — Ils 10 e 12 de dec. ein ils cudischs novs della bibla romontscha vegni reparti en scola e vegniu legiu per l'emprema gada ils 12. Ils affons han giu quei di in nunexplicabel legherment e tschaffen! — Ils 31. de dec. Suenter miezdi buca fatg scola, sco usitau s. Silvester; la sera sunau en baselgia tiegl engraziament.

Daniev 1869. Quei di va ei cheu ualti viv tier. — Schaner ils 7. Conferenza a Rabius. Deplazes G. ha referiu sull'instrucziun dil cant. Plidau sugl alzamen della paga. — Schaner ils 12. Conferenza a Trun; pervia della biblioteca dils scolasts. — Schaner ils 20. S. Bistgaun ei negina scola; ils affons vulan ir a Dardin. — Fevver ils 13. Conferenza generala a Sumvitg. Tractau: 1) L'ediziun e translaziun dils auters cudischs ded Eberhard. 2) Sch'ins dueigi combinar la conferenza dil cumin cun ina dil circuit e lezza culla conferenza cantonala? 3) Il niev artechel de scola ella nova constituziun. 4) La cassa de scolasts vegls, orfens e vieuas. 5) Biblioteca de scolasts e statutas. — Fevver ils 18. Cheu tilan ils menders ed ils mats aunc schibas la sera della emprema dumengia de cureisma. — Mars ils 6. Ils affons, mo oravon tut ils buozs, ein vegni fitgai e tgaubotschs; mo jeu sundel mez la cuolpa; els han sentiu ch'jeu hai schau dar in tec las hottas. — Mars ils 4. Dumengia alva. Examen de scola suenter miezdi. Presents ein stai: la comm. de scola ed autras persunas; en tut 17. Igl ei ju entochen las 4. Sco jeu hai pudiu encorscher ein ils biars stai cuntents; mo il scarvon Luregn Pfister ei a mi empau dubius.

FENADUR

1 V Teobald		varia-	Notizias
2 S Visitaziun de Maria, Otto			
28. Ei han bandunau tut e suondau el. Lc. 5,1-11.			
3 D 4 s. T. Leo II papa		bel	
4 G Ulrich u., Berta			
5 M Antoni Maria confessur			
6 M Angela p.		bi	
7 G Ciril confessur			
8 V Elisabet regina			
9 S Veronica		e	
29. Va e sereconciliescha! Mt. 5,20-24.			
10 D 5. s. T. Felicitas fegls		caul	
11 G Placi e Sigisbert			
12 M Gualbert avat			
13 M Anaclet papa			
14 G Bonaventura uestg			
15 V Heinrich II imperatur			
16 S Faustus martir		bi	
30. Jeu hai compassiun dil pievel. Mc. 8,1-9.			
17 D 6 s. T. de scapulier		plie-	
18 G Frideric m., Simforosa			
19 M Vincenz de Paula			
20 M Margreta p. e m.			
21 G Arbogast uestg		vgia	
22 V Madleina penitenta			
23 S Apollinari uestg		bi	
31. Sepertgirei dals fauls Profets! Mt. 7,15-21.			
24 D 7 s. T. Christgina		e	
25 G Giachen apiestel			
26 M Onna mumma de Maria			
27 M Pantaleoniedi			
28 G Victor m., Nazar e Celsius			
29 V Marta porschala		ca-	
30 S Cristoffel, Abdon e Sennen		lira	
32. Dai quen de tia administraziun. Lc. 16,-18.			
31 D 8. s. T. Ignaz d. Loyola			

Uost

*En buna fionesta compagnia, sco era en
caussas d'impurtonza spargna buc il crizer;
q. v. d. seigies buc in ranver, mo era buc
in sfarlatader.*

6. Diari della scola de Rabius 1869/70.

Ils 25 d'october hai jeu entschiet la scola cun 32 affons avon miezdi suenter esser staus a messa e sunau e cantau. Tiell' avertura ein stai presents: Sigr. caplon J. F. Caduff, pres. Tuor e scarvon Cagenard. Suenter miezdi jus a Surrein tiel „Piusverein“. Il referat e la discussiun han tractau: Co sa il plevon contribuir tiel cant ecclesiastic. — Nov. ils 8. Oz ei Sur Berther staus in' urialletta en scola. — Nov. ils 29. Oz ei stau l'emprema viseta de scola; aber mo entras il Sur caplon; el ha detg pauc. Ius atras cullas classas mo il leger e cun las superiuras il quen. — December ils 18. Oz ha giu liug la conferenza generala, l'emprema, a Mustér quest'on e la 89avla ensumma. Stai presents ein 21 scolasts e 4 scolastas, sgr. inspectur Huonder e prof. Condrau. Il sgr. pres. ha aviert la sesiun cun in comensurau plaid, el qual el ha mes nossa conferenza en paralela cul s. Concil öcumenic. — Referent: Prof. Pl. Condrau; thema: Co duei la historia naturala vegnir dada en scola rurala e zuar aschia, ch'ella hagi conexiun sil risguard economic? 1. Far dar adatg sillas miraclas de Diu ella natira. 2. Ell'ei profiteivla per l'instrucziun linguistica. 3. La his. nat. duei sepusar sin intuiziun. 4. En scola duess ins haver cudischs de maletgs. — En scola duei quell'instrucziun ir maun en maun culs cudischs de scola e dumandar ils scolars tgei ch'els han legiu schon egl'emprem cudisch. — Il II. cud. ei ina repetiziun d'in ton digl'emprem. Mo el secund cud. ein las construcziuns empau pli extensivas, il scolast duei e sa explicar quellas pli exact a quels che han in dun pli naturalistic. — Er'el III. e IV. cud. vegnan neunavon biaras construcziuns, che serefereschon sin corps della natira. Las descripziuns ellas classas superiuras dueien esser pli liungas e circumpegliontas, ch'en las inferiuras. Finalmein dueien ins ira stregn suenter il cuors ded Eberhard. Ins duei tras quella svegliar senn e tschaffan pil funs, tratga de biestga, ruglamen e schanetg dils animals e cultivaziun d'uuls e pomologia. Il scolast refereschi a viva voce ed empiari e laschi dar risposta ils scolars sezs. — — Thema pella proxima conferenza generala a Sumvitg, 1870: Qualas ein las raschuns (u impediments) las qualas fan, che ils affons ein aschi malsegideivels el componer, cura ch'els passan ord scola e quals ein ils miets de prevegnir a quei? Referent: Scolast Caderas, liug, Sumvitg. Ia. conferenza speziala a Sedrun. Ref. Scol. Pally. Ila. conf. speziala a Curaglia. Referent, scol. Bundi. Themas: Co e con lunsch dueigi vegnir dau instrucziun gramaticala en

UOST

Notizias

1 G Pieder en cadeinas		bi
2 M Portiuncla, Alfons Liguori		
3 M Reliquias de s. Stiafen		e
4 G Dumeni confessor		e
5 V Nossadunna della neiv		
6 S Transfigur. de Christus		caul

33. Mia casa ei ina casa d'oraziun. Lc. 19,41-46.

7 D 9. s. T. Donau u.		stgir
8 G Ciriacus martir		
9 M Roman uestg		
10 M Luregn martir		e
11 G Susanna martira		☺
12 V Clara purschala		plie-
13 S Gion Berchmanns		

34. In fuva in fariseer, l'auter in publican. Lc. 18,9-14

14 D 10. s. T. Eusebi m.		
15 G Assumpziun de Maria		
16 M Giohen, Roc confessor		
17 M Hiacintus		vgia
18 G Helena imperatura		☾
19 V Ludovic uestg		
20 S Bernard avat		bi

35. Ils suords ha'l fatg udir. Mc. 7,31-37.

21 D 11 s. T. Franzisca		e
22 G Timoteus e Simforian mm.		
23 M Flepp Benizius confessor		
24 M Barclamiu apiestel		caul
25 G Ludovic retg		☺
26 V Zefirin		
27 S Giusep d. Calasanza		urezi

36. Tgi ei miu proxim? Lc. 10,23-27.

28 D 12 s. T. Augustin doctur		plie-
29 G Scavazzada d. s. Gion		vgia
30 G Rosa de Lima purschala		
31 M Ramun confessor		

Settember

*Examinescha tut, ponderescha e reflectescha
mintga caussa, ed il meglia e nizeivel salva
per tei. — Il far dil bien renda adina e
sche la buorsa resta era platta.*

nossas scolas? e sur dil quen da fein. — Emprema conf. Sutsassiala a Schlans. Refer. Pl. Bisquolm. Secunda conf. Sutsassiala a Surrein. Ref. Genal. — Ils 2 e 3 de schaner 1870. Quels dus dis ha ei muncau en scola 20 affons per di, terrai dal vidrus-chel ed ils 4 ei stau a scola mo 17 sin 47. — Schaner ils 5. Vigielgia-Buania vegn fatg viaspras solemnas a mesa l'ina e benediu l'aua. — Ils 22 de schaner. Conferenza a Schlans. Stau 9 scolasts ed ina scolasta. Priu atras en scola il lungatg romontsch epi referiu, co ei dueigi vegnir mussau grammatica en scola. Turnaus a Rabius mesa las 7: zun freid. Ils 28 de schaner. Secunda viseta de scola entras Sur caplon, pres. Tuor e scarvon Cagienard; suenter miezdi ein quels stai e priu atras il leger ellas classas inferiuras e tras tuttas classas pensums. — Ils 10—13 de fevrer, cumedia: Grof Heinrich d'Eichenfels ei vegniu representau a Rabius quels dus dis e la scola impedida. — Ils 12 de fevrer ei vegniu tratg ora ina loteria a Rabius e cun quei ei la scola era vegnida disturbada. — Ils 28 de fevrer — igl 1 de mars. Igl glendisdis e mardis-scheiver vegn buca fatg scola e porta era buca neu de far. — Mars ils 3. Inspecziun: Inspector Huonder. Presents: Sur caplon, Caduff e Gion Antoni Hitz commissionai de scola. El ha priu atras stregn il lungatg, composiziuns e leger. Cuzzau da l'ina entochen mesa las 6 s. m. d. — Mars ils 10. Conferenza speziala a Surrein, suenter miezdi. Per thema: Co duei il quen de fein vegnir mussaus clar e capeivel tenor il cubus. — Ils 15 — ils 31 de mars han ils scolars e scolaras de cheu giu ina vehemanta tuss, aschia che bein biars stuevan star ord scola; els mavan anavos el progress, cunzun ella calligrafia ed en scola eran els tut uaps e stracs. — Ils 7 d'avrel 1870. Confer. generala a Sumvitg. Referat: Danunder dariv'ei, ch' ils affons ein aschi malsegideivels el componer cura ch' els passan ord scola? E co savess ins gidar quei entras la scola? — 94 avla sesiun. (Il referat menziionscha ils sequents puncts:) 1) Ei vegn buc adina observau il dretg uorden e plan enten il docir las composiziuns tras tuttas classas. 2) Ins classifiescha buc endretg las lavurs. Per ils dus davos onns dueigien ils pensums grevs, sco brevs, contracts ect. vegnir dai. 3) L'instrucziun che vegn dada survegn bugen largias; ils affons han aunc legiu memia pauc, els san aunc buc il lungatg ed han negins agens patratgs. 4) Il lungatg vegn daus memia pauc grammaticalmein. 5) La materia vegn delucidada insufficientamein avon che far il concept; il scolast duei ir atras il thema culs scolars avon che schar luvrar vid il concept. 6) Las lavurs vegnan buca curregidas; ei vegn buca

SETTEMBER

1 M Frena purschala			
2 G Stiafen retg		caul	
3 V Mansuetus		e	
37. Tia cardientscha ha fatg tei sauns. Lc. 17.11-19.			
4 D 13 s. T. Rosalia			
5 G Luregn		bi	
6 M Magnus avat			
7 M Regina purschala			
8 G Naschientscha de Maria			
9 V Gorgonius martir		ventus	
10 S Nicolaus de Tolentino			
38. Negin sa survir a dus signurs. Mt. 6,25-33.			
11 D 14 s. T. Num de Maria		frestg	
12 G Guido confessor			
13 M Maurilius u., Eulogius			
14 M Alzada della s. Crusch		plie- vgia	
15 G 7 dolurs de Nossadunna			
16 V Cornelius e Ciprian m.,			
17 S Alexandrina			
39. Dieus ha visitau siu pievel. Lc. 7,11-16.			
18 D Rogaziun federala		bi	
19 G Januarius martir			
20 M Eustachius		e	
21 M Mattiu martir			
22 G Murezi martir			
23 V Linus papa e martir			
24 S Maria de Mercede, Gerhard		caul	
40. Tgiche sesaulza, vegn a vegnir sbassaus. Lc. 14,1-11			
25 D 16 s. T. Cleofas			
26 G Cyprian e Justina m.			
27 M Cosmas e Damian mm.			
28 M Wenzeslaus martir		plie- vgia	
29 G Mihel arzaunghel			
30 V Hieronimus			

Notizias

October

*Hagies uorden e bien endretg en tuttas tias
fatschentas en tut tiu far e demanar e sei-
gies spargnius e casarins cul temps.*

fatg attent sil dretg e seniester. 7) Faliu vegn ei era cun schar leger memia negligentamein, mo mecanicamein. 8) Il brattar giu scolast. 9) La malentelgientscha denter scolasts e geniturs. 10) Ils geniturs fan memia pauc diever della savida de lur affons e laian ni scriver ni quintar els aschi ditg sco els san sez far. 11) Munconza de lectura per la giuventetgna carschida. 12) Munconza de scolas de repetiziun. Remiedis: Quels ein gest il cuntrari dil sura detg els 12 puncts. La discussiun ei stada viva, mo differenta. Ei ha ferm e da pliras vards seschau udir, che la lamentaschun, ch' ils affons sappien pauc, cura ch' els seigien ella veta practica, seigi buca fundada . . .

7. Diari della scola de Surrein 1877/78.

Ils 22 d'october entschiet la scola cun 35 affons, avon miezdi, in gliendisdis. Tiell'avertura ein stai: Sur plevon Gigier, Fidel Deplazes e Melher Candinas, commissionai de scola. — La sera jus a casa. — Ils 31 d'october di a mi cumpar G. A. Deplazes de dar a mi il quost per 5½ frs. ad jamna; quei aber senza ch'jeu possi trer giu dis e tschaveras, ch'jeu stetti naven. — Ils 4 de nov. Dumengia. Suenter gentar fatg ina spassegiada tochen el bogn de Val-Sumvitg. — Nov. ils 17. Jus a Glion tiella conferenza cantonala; jus naven da Surrein a mesa las 6, arrivaus a Glion a mesa las 10. Turnaus da Glion mesa las 9 e staus a Surrein a l'ina della notg. Vegniu teniu leu dus referats: 1) Pertgei prestan las scolas buc il desiderau? e 2) Sur lunganir ils onns de scola e sul erregger scolas realas. Referents: Scolast Deplazes, giuven e scolast Nold. — Nov. ils 19 han pli u meins tut ils scolars giu schliata disciplina. — Fevver ils 2. 1878. Nossadunna de Candeilas; jus a Glion tier ina conferenza pervia de cudischs romontschs de scola. — Ils 14 de fevver, l'enflada de S. Placi, sa ei buca vegnir fatg scola a Surrein, essend ch'ei vegn fatg stedi firau. — Fevver ils 9 (?). Conferenza a Mustér. Presents 26 scolasts e 4 commenbers d'honor. Emprem referat: Co, cu, e con duei la historia naturala vegnir docida? Referent: Scol. Deplazes, bab. Secünd referat: Geografia e historia. Referent: Prof. Pl. Condrau. Sur digl emprem ref. ei stau viva discussiun. Ils 19 de fevver. Teniu cheu a Surrein las funeralias de bara per Sia Sontgadad Papa Pius IX. — 21 de fev. La quarta viseta dil cussegl de scola: Sgr. Fidel Deplazes, plev. Gelli Placiet e Mehel Candinas. — Ils 28 de mars. Conferenza scolastica a Trun. Referat: Co duei la ductrina vegnir dada e docida. Referent:

OCTOBER

1 S Rumetg uestg			Notizias
41. Qual ei il pli grond condament della lescha? Mt. 22			
2 D 17 s. T. D. dil Rusari		freid	
3 G Candidus m., Adalgot u.		e	
4 M Franzestg d' Assisi c.			
5 M Tresa d. affon Jesus		plie-	
6 G Bruno confessur			
7 V Marc			
8 S Brida vieua			
42. Leva si, pren tiu létg e va. Mt. 9,1-8.			
9 D 18 s. T. Dionisi u.			
10 G Franzestg de Borgia		vgia	
11 M Pelagia p., Burcard			
12 M Maximilian martir			
13 G Eduard retg			
14 V Calistus papa e martir		neiv	
15 S Tresa porschala			
43. Biars ein clamai, mo paucs legi ora. Mt.20,1-16.			
16 D 19. T. Gagl avat			
17 G Hedwig		plievg.	
18 M Lucas evangelist			
19 M Pieder d'Alcant.			
20 G Gion Canzius, Vendelin		migeivl.	
21 V Urschla p. e m.			
22 S Cordula porschala			
44. El ha cartiu e sia entira casa. G. 4,46-53.			
23 D 20 s. T. Severin uestg			
24 G Rafael arzaunghel		caul	
25 M Crispin e Crispinian mm.		e	
26 M Evaristus p. e m.			
27 G Florentin e Sabina mm.,			
28 V Tschimun e Giuda ap.			
29 S Vintschegn, Clementina			
45 .Sche vus vegnīs buc a perdunar. Mt. 18,23-35			
30 D 21. s. T. Christus Retg		bi	
31 G Wolfgang uestg			

November

*Tarladida la femna che vul sefar ded um;
ell'ei mo ina schemia indigena. — Nuot
tradescha meglier in puccau secret, che la
dissimulaziun memia nervusa.*

Sur Cavelti, moderator. Discussiun de vilentar ils Augsegners. Secund referat: Sur dil secultivar sesez. Referent: Scolasta Andreoli. Curiosa discussiun. — N B. Jeu vesel che zaconts scolars han igl „Anloss“ e fan bruttas tscheras. La disciplina maunca cun quei.

Veglias sentenziás e parerís de Dr. Caspar Decurtins, sur la política ed economia — ded oz.

Buca tuts, aber biars economs nazionals ein per la veta economa ded oz, quei ch' ils docturs ded étgs ein per la medischina. Els inventeschan malsognas, senz' enonuscher il tgierp e la malsogna. —

Ins sto prender la natira humana sco ell'ei, ed ell'ei inaga aschia, che la gliend cumina lavura mo lu, sch'ella sto e sch' il fretg de sia lavur ei personalmein segiraus. El vul haver in agen interess vid la lavur. Ideas economas e social-politicas, che risguardan buca quella part essenziala della veta humana, ein nunrealisablas. —

Egl avegnir vegn ei a dar ina gronda midada sociala e nus mein encunter ad ina greva crisa mundiala. Quella vegn a punscher ed a berschar; mo ella vegn era a schubergiar. Verdad ed errur, bien e schliet vegnan a sesparter ed era dallas teorias socialas vala il plaid de Christus: Vid lur fretgs vegnis vus ad enonuscher els! —

Tier ina gronda politica drov' ei gronds pertratgs ed il pli grond pertratg ei Jesus Christus. — La politica ei in miet; la cardientscha fin e mira. — Cura ch' ins lavura per in' idea, duein ins era haver colaboraturs integhers q. v. d. cun detta schubra. —

Senza ideals dat ei negina acziun cuzzonta e negin restabel fretg. —

La politica grischuna dils davos decennis, ei in sepitgem de politicasters, in pultaun amiez ina schliata via, il qual ins untgesch' ora per buca stuer seberschanar suenter. —

Ei dat oz politichers ella Svizzeria, politichers de num, che dian mai tgei ch'ei vulan, e che, quei ch' els dian, vulan ei buc! —

NOVEMBER

1 M Numnasontga		freid	Notizias
2 M Di dellas olmas			
3 G Ida contessa, Pirmin c.			
4 V Carli Borromeus uestg		migeivl.	
5 S Zacharias, Lisabet		e	
46. Eis ei lubiu de dar il tscheins a Cesar? Mt. 22			
6 D 12 s. T. Glienard c.		bi	
7 G Engelbert uestg e martir			
8 M Gottfried confessur			
9 M Teodor martir			
10 G Andriu Avelin		stgir	
11 V Martin uestg			
12 S Martin papa			
47. Tia cardientscha ha tei fatg sauna! Mt. 9,18-22			
13 D 13 s. T. Stanislaus			
14 G Didacus confessur			
15 M Gertrud p., Eugenia		varia-	
16 M Otmar			
17 G Flurin c., Gregor u.			
18 V Maximus uestg			
19 S Lisabet vieua		bel	
48. Tuttas schlatteinas vegnan a schemer. Mt. 24,5-25			
20 D 14 s. T. Felici c.		plie-	
21 G Presentaziun de Maria			
22 M Cecilia p. e m.			
23 M Clemens pp. e m.			
24 G Gion d. crusch, Crisogonus			
25 V Catrina p. e m., Tarcisius			
26 S Curdin uestg			
49. Vies spindrament ei da maneivel. Lc. 21,25-33.			
27 D 1 Advent Columban		vgia	
28 G Gregori			
29 M Saturnin, Fintan			
30 M. Andriu apiestel		freid	

December

*Ti dueigies da tuts temps, en tuts loghens
e circumstanzias confessar sinceramein tuts
pugns e fatgs de nossa s. catolica religiu.*

(Plaid screts ad in amitg, ils 23 d' uost 1849)

Tuts compromiss lavagian il character ed ein savens uonda mesas scrocherias.—
Cura ch' ils principis mauncan, valan tut ils programms in quex. —
Subvenziuns ein in bien pursepen per quietar l' opposiziun. —

Ins sto excusar oz certs politichers conservativs (N.B. Quei di el, ils 5 de
avrel 1913; vala aunc oz), pertgei ch' els ein carschi si en in temps, ch' ins
plidava sgarscheivel bia de politica. — Ei dat oz ina politica de maz enviers
ils admoniders malemperneivels, pertgei ch' els dian la verdad, e murir fan
ins els cun strunglar en num della toleranza e della paisch. —

Senza in ferm pugn de vesta catolic, ei ina partida catolica truada alla
mort. —

Il mender ch' ins sa dir d' in moviment ei, ch' el hagi neginas finamiras prac-
ticas. —

Quei ch' il pievel careza ed estimescha vid in schurnalist, gliez ei il scriver
libramein, curaschusamein e frestgamein. Aschigleiti ch' il pievel senta la ca-
deina vid la plema dil redatur e vesa a tremblond il schani denter las lin-
gias, ha sia gasetta piars igl effect sil cor e sil spert dil pievel. —

Seconsolei, sch' ins renfatscha vossa giuventetgna. Quei ei la suletta menda,
che semigliura da di en di e senza negina breigia. —

In' inscripziun sin ina casa nova

O, buna sontga Gada
Pertgira mia casa
Dal maun cumin
E d' in nausch vischin

* * *

DECEMBER

1 G Elegi uestg			Notizias
2 V Franz Xaver			
3 S Leci uestg e martir		varia-	
50. Gion ha survigniu novas en perschun. Mt. 11,2-10			
4 D 2 Advent, Mierta p.			
5 G Barla purschala			
6 M Nicolaus uestg			
7 M Ambrosi uestg			
8 G Immaculada Concepz.			bel
9 V Leocadia purschala			
10 S Eulalia, Melchiades			neiv
51. Preparei la via dil Segner. G. 1,19-28.			
11 D 3 Advent, Damasus			fer-
12 G Synesius			
13 M Lucia p., Ottilia m.			daglia
14 M Gion d. crusch			
15 G Valerian uestg			
16 V Eusebi uestg			
17 S Lazarus uestg			stgir
52. Fagei sias sendas plaunas. Lc. 2,33-40.			
18 D 4 Advent, Bibiana			
19 G Nemesius, Urban p.			bletsch
20 M Cristiana purschala			
21 M Tumasch			
22 G Pieder Canisi			
23 V Victoria purschala			
24 S Adam ed Eva			
53. L'enzenna de contradicziun. Lc. 2,33-40.			
25 D Nadal			plie-
26 G Stiafen, protomartir			vgia
27 M Gion evangelist			
28 M Innocents affons			
29 G Tumasch arzustg e martir			
30 V David retg			
31 S Silvester papa			freid